

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Dvořáka a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **Ing. J. P.**, zast. JUDr. Martinem Mikyskou, advokátem, se sídlem Malá Skála č.p. 397, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem v Praze 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2005, č. j. 43 Cad 51/2003 – 61,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 29. 5. 2002, č. X, byla zamítnuta žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 29 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Podle odůvodnění rozhodnutí žalované nevznikl žalobci nárok na starobní důchod při dovršení věku 55 let, protože nezískal potřebných 20 roků doby zaměstnání zařazeném v I A kategorii, když podle dokladů v této kategorii získal pouze 4 roky a 73 dní; žalobce zároveň nezískal ani 15 roků doby zaměstnání ve zvlášť preferované I AA pracovní kategorii, když v této kategorii odpracoval pouze 150 dní. V kategorii I C s nárokem na starobní důchod v 60 letech věku získal žalobce podle předložených dokladů 21 roků a 3 dny a nárok na starobní důchod by mu vznikl v 60 letech věku, tj. 25. 10. 2004.

Rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2005, č. j. 43 Cad 51/2003 – 61, byla žaloba proti rozhodnutí žalované jako nedůvodná zamítnuta.

Krajský soud dospěl k následujícím skutkovým závěrům. Evidenčním listem ze dne 5. 4. 2000 (náhradní příloha č. 126) je potvrzeno zaměstnání žalobce v I AA pracovní kategorii v rozsahu 150 dnů, evidenčním listem ze dne 19. 6. 2002 (náhradní příloha č. 126) zaměstnání v I AA pracovní kategorii v rozsahu 256 dnů a v I A kategorii v rozsahu 26 dnů. Dalším evidenčním listem z 5. 4. 2000 (náhradní příloha č. 126) je pak potvrzeno 56 dnů, evidenčním listem ze dne 5. 4. 2000 je potvrzeno celkem 3348 dnů v I AA pracovní kategorii. Podle evidenčního listu ze dne 28. 2. 1991 je započítáno v I AA pracovní kategorii 20 dnů, v roce 1990 – 365 dnů, v roce 1991 – 362 dnů a v roce 1992 – 366 dnů. Uvedený výčet doby zaměstnání v I AA a I A pracovní kategorii, jenž lze společně započítat jako I A pracovní kategorii, není dle názoru soudu v rozporu s tvrzením žalobce, avšak není splněna potřebná doba 15 roků zaměstnání v I AA pracovní kategorii a též není splněna potřebná doba 20 roků v I A pracovní kategorii.

Krajský soud dále uvedl, že sporným zůstává zápočet období studia na Vysoké škole báňské v letech 1962 – 1968 a dále doba zaměstnání od 1. 10. 1977 do roku 1989. Ve vztahu k hodnocení dvou výše uvedených „sporných“ období dospěl soud k následujícím závěrům.

V případě hodnocení doby studia na uvedené vysoké škole soud uvedl, že podle § 13 odst. 1 zákona č. 155/1955 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění platném do 1. 1. 2004, se za dobu pojištění považují též doby zaměstnání získané před 1. 1. 1996 podle předpisů platných před tímto dnem. Za takový předpis pak považoval soud zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“), podle jehož ustanovení § 8 odst. 1 písm. s) byla doba studia zařazena mezi doby zaměstnání. Podle ustanovení § 14 odst. 1 tohoto zákona ve znění zákona č. 532/1992 Sb. se za zaměstnání I a II kategorie považují zaměstnání označená takto v resortních seznamech vydaných před 1. 6. 1992. V resortním seznamu Federálního ministerstva paliv a energetiky vydaného v roce 1978 a ani v tzv. jeho dodatku č. 5 vydaném v roce 1988 studium na vysoké škole jako doba zaměstnání uvedeno není. Rámcový výčet zaměstnání I a II pracovní kategorie je uveden v § 14 odst. 2 a 3 zákona o sociálním zabezpečení. Zápočet náhradních dob do I nebo II pracovní kategorie upravuje ustanovení § 18 odst. 2 a 3 zákona o sociálním zabezpečení, přičemž podle § 18 odst. 3 tohoto zákona se jako doba zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) (tj. jako doba I AA pracovní kategorie) započítává za podmínky „obklopenosti“ z náhradních dob jen doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo na podporu při ošetřování člena rodiny. Z uvedených skutečností soud vyvodil závěr, že dobu studia na vysoké škole nelze hodnotit v preferované pracovní kategorii I AA, případně v I A pracovní kategorii, když dobu studia je třeba posuzovat podle předpisu účinného ke dni 21. 12. 1995 (zřejmě měl soud na zřeteli datum 31. 12. 1995 – pozn. Nejvyššího správního soudu), kterým byl zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

V případě hodnocení doby zaměstnání žalobce od 1. 10. 1977 do roku 1989 soud z výpovědi žalobce, ze sdělení podniku K. d. ze dne 29. 3. 2002 a z evidenčních listů u důchodového zabezpečení ze dne 28. 2. 1991 zjistil, že v době od 1. 10. 1977 do 21. 12. 1990 byl žalobce zaměstnán na G. ř. K. d., k. K., a od 4. 1. 1991 do 28. 2. 1997 byl zaměstnán u a. s. Č. d. K. V době od 1. 10. 1977 do 31. 12. 1978 vykonával žalobce funkci revizního referenta důlních strojů a zařízení, poté funkci referenta péče o základní fondy a hospodaření energií (PZEFHE) a od 1. 10. 1986 funkci vedoucího odboru PZEFHE. Od 4. 1. 1991 byl opět referentem péče o základní fondy. Žalobce tvrdil, že při přechodu do technickohospodářské funkce na generální ředitelství splňoval podmínku odpracování nejméně 10 let v I A nebo v I AA pracovní kategorii, nutnou pro zachování preferované kategorie. Ve vztahu k zápočtu uvedeného sporného období soud vycházel z nařízení

vlády č. 136/1975 Sb., o zařazování zaměstnání do I a II pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení ve znění nařízení vlády č. 12/1980 (dále jen „nařízení vlády č. 136/1975 Sb.“). Podle § 4 odst. 2 tohoto nařízení vlády patřilo zaměstnání THP v důlních podnicích hlubinných dolů do I pracovní kategorie, jestliže tito pracovníci byli přeřazeni po nejméně desetiletém výkonu zařazeného do I pracovní kategorie do vybraných báňskotechnických funkcí v podnicích a nadřízených orgánech, při splnění dalších stanovených podmínek. Potřebný věk pro nárok na starobní důchod těchto pracovníků však činil nejméně 60 let. Tato zaměstnání byla označena jako I C pracovní kategorie a takto bylo hodnoceno i zaměstnání žalobce od 1. 10. 1987 do roku 1989, tj. referent péče o základní fondy – MPE 13 46 01 I C a vedoucí útvaru péče o základní fondy - MPE 13 45 01 I C. Dále soud uvedl, že podle článku II. výnosu č. 5/1988 Federálního ministerstva paliv a energetiky, který nabyl účinnosti dnem 1. 10. 1988 (dále jen „výnos č. 5/1988 FMPE“), se doba zaměstnání uvedených v příloze k tomuto výnosu v části 01 a 05/I pracovní kategorie pod pořadovými čísly 12 až 28 hodnotí pro účely důchodového zabezpečení jako doba zaměstnání I kategorie ode dne účinnosti tohoto výnosu a doba výkonu ostatních zaměstnání se hodnotí jako zaměstnání I (II) pracovní kategorie od počátku jejich prokázaného výkonu. Soud dále uvedl, že žalobce pracoval ve funkci vedoucí referent (vedoucí útvaru) péče o základní fondy, přičemž tato funkce byla uvedena pod č. 19 v části 01 v tzv. dodatku č. 5 v oddílu týkajícího se zaměstnání vybraných vedoucích technickohospodářských pracovníků podle § 15 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení. Na tuto funkci se vztahuje věta první čl. II. odst. 1 citovaného výnosu, podle které doby výkonu zaměstnání se hodnotí jako zaměstnání I pracovní kategorie ode dne účinnosti výnosu, tj. nejdříve od 1. 10. 1988. Pouze druhá věta uvedeného čl. II. odst. 1 výnosu stanoví, které doby výkonu zaměstnání se jako zaměstnání I nebo II kategorie hodnotí od počátku jejich prokázaného výkonu. Proto v případě žalobce jeho zaměstnání s pořadovým číslem 19 (tj. vedoucí útvaru – vedoucí referent péče o základní fondy) patří do I A pracovní kategorie až od 1. 10. 1988, a nikoliv od počátku jeho výkonu, tj. od 1. 10. 1977.

Krajský soud dospěl k závěru, že žalobce nezískal 15 roků zaměstnání v I AA pracovní kategorii, při zápočtu cca 5000 dnů zaměstnání I A pracovní kategorie, zároveň nesplnil ani podmínku 20 roků pro vznik nároku na starobní důchod v 55 letech věku.

Proti shora uvedenému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, kterou odůvodnil následujícím způsobem. Uvedl, že namítá jednak nesprávné právní hodnocení věci a jednak vadu řízení spočívající v nesprávném vyhodnocení „kolidujících“ dokladů bývalého zaměstnavatele k zařazení jeho zaměstnání do I pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení. Nesprávné právní posouzení věci krajským soudem spatřoval ve vztahu k hodnocení doby studia na Vysoké škole báňské (tj. již výše zmíněná doba od roku 1962 do roku 1968) a dále k hodnocení doby zaměstnání od 1. 10. 1977 do 31. 12. 1990. V případě hodnocení doby studia na Vysoké škole báňské v uvedeném období spatřoval stěžovatel nesprávné právní posouzení věci v „nezápočtu doby studia“ na uvedené škole jako náhradní doby, „oboustranně“ obklopené dobou zaměstnání I pracovní kategorie jako náhradní doby zhodnotitelné v I pracovní kategorii. V této souvislosti uvedl, že všechny zákony o sociálním zabezpečení, počínaje zákonem č. 55/1956 Sb., který zavedl pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, až do přijetí zákona č. 235/1992 Sb., uplatňovaly v přechodných ustanoveních princip „zachování výhodnějšího zařazení zaměstnání pro účely důchodového zabezpečení“ za dobu minulou do doby zákonné změny, resp. do změny resortního seznamu důchodového zabezpečení. Stěžovatel nesouhlasil s tím, že dobu studia na Vysoké škole báňské soud hodnotil podle předpisu účinného ke dni 21. 12. 1995, a nikoliv podle zákona č. 55/1956 Sb.

Jestliže podle zákona č. 55/1956 Sb. byla doba studia obklopená zaměstnáním „preferované“ pracovní kategorie hodnocena stejně jako doba zaměstnání příslušné preferované kategorie (navíc stěžovatel byl v době studia zaměstnancem hornické organizace a k takovému studiu byl se zachováním pracovního poměru vyslán), bylo by v rozporu s duchem a smyslem obecně uplatňovaného principu právního státu „o zachování nabytých práv“ (tj. v dané věci zachování nabytého práva na zařazení zaměstnání do zvýhodněné pracovní kategorie), aby budoucí právní předpis měl právní možnost takový zápočet „negovat“, tj. změnit (jinak řečeno jej nerespektovat nebo nezachovat). Princip ochrany nabytých sociálních práv nelze vztahovat jen k zachování nároku na sociální dávky, na které již vznikl nárok, ve vztahu k pozdějším předpisům, ale také na dílčí otázku např. zápočtu určité doby jako doby zaměstnání nebo zápočtu určité doby jako náhradní doby pro účely sociálního zabezpečení. V případě hodnocení doby zaměstnání od 1. 10. 1977 do 31. 12. 1990 stěžovatel uvedl, že resortní seznam FMPE (č. 5/1988) právně nedůsledně promítl ustanovení § 15 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení ve spojitosti s § 170 téhož zákona, kdy i na funkce vykonávané stěžovatelem (spojené s pravidelným fáráním, jak bylo i svědecky doloženo) měl být i za dobu před 1. 10. 1988 uplatněn tzv. zpětný zápočet doby zaměstnání v I pracovní kategorii podle rozsahu odfáraných směn. I když k tomuto závěru úvod výše uvedeného výnosu FMPE neodpovídá, měla by při aplikaci právních předpisů dostat přednost přímá aplikace ustanovení § 170 zákona o sociálním zabezpečení před ustanovením resortního podzákonného právního předpisu. Dále stěžovatel namítl existenci vady řízení spočívající v nesprávném posouzení „protichůdných“ dokladů od zaměstnavatele, prokazujících zařazení zaměstnání do preferované pracovní kategorie. Jestliže v minulosti zaměstnavatel příslušný doklad o zařazení zaměstnání do preferované pracovní kategorie vydal a žalovaný na základě něj vydal osobní list důchodového zabezpečení, měl by být tento zápočet respektován, ledaže se prokáže opak. V této souvislosti uvedl, že osobní list pojištěnce jako produkt předstihového řízení by měl požívat ochrany veřejné listiny ve smyslu § 136 občanského soudního řádu, přičemž soud by v pochybnostech měl rozhodovat tak, že platí údaje uvedené v osobním listě důchodového pojištění, vydaném v předstihovém řízení, ledaže žalovaný prokáže pravdivost údajů, obsažených v osobním listě důchodového pojištění žalobce, který tvoří přílohu k přezkoumávanému rozhodnutí žalovaného. Závěrem stěžovatel namítl, že pokud by bylo možné započítat dobu studia na Vysoké škole báňské jako náhradní dobu zaměstnání v I pracovní kategorii, bylo by již aktuální posoudit jeho nárok na starobní důchod od 57 let věku podle zákona č. 235/1992 Sb. ke dni vydání přezkoumávaného rozhodnutí žalované. Protože žalovaný rozhodoval o starobním důchodu stěžovatele v době, kdy již mu bylo více než 57 let a pokud by splňoval podmínku doby zaměstnání v pracovní kategorii v délce 17 let (tj. v případě možnosti započtení výše uvedené doby studia), tak nárok na starobní důchod od 57 let by splňoval. Podle názoru stěžovatele tuto skutečnost krajský soud „neuvážil“. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná nepodala.

Nejvyšší správní soud vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti přezkoumal napadené rozhodnutí a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná (§ 109 odst. 2, 3 a § 110 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění – dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl nesprávné právní posouzení věci soudem a vadu řízení před soudem. Tyto námitky lze podřadit pod důvody kasační stížnosti uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační

stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívají v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je vybrána nesprávná právní norma, popř. je sice vybrána správná právní norma, ale je nesprávně vyložena nebo aplikována. Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze podat kasační stížnost též z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodu rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Výše uvedené důvody kasační stížnosti však Nejvyšší správní soud neshledal.

Za stěžejní otázku v projednávané věci je nutné považovat zákonnost posouzení doby studia stěžovatele na Vysoké škole báňské v letech 1962 až 1968 a dobu zaměstnání stěžovatele od 1. 10. 1977 do roku 1989.

V případě posouzení doby studia stěžovatele na Vysoké škole báňské v letech 1962 až 1968 krajský soud správně vycházel ze zákona o sociálním zabezpečení vydaném pod č. 100/1988 Sb., když podle jeho ust. § 18 odst. 3 se jako doba zaměstnání uvedeného v § 14 odst. 2 písm. a) (tj. jako doba I AA pracovní kategorie) započítává z náhradních dob jen doba, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo na podporu při ošetřování člena rodiny za podmínky, pokud byla tato doba obklopena dobou výkonu práce v I pracovní kategorii (§ 18 odst. 2 a 3 zákona o sociálním zabezpečení). Odpověď na otázku, proč nelze hodnotit výše uvedenou dobu studia za účelem započtení této doby do doby pojištění jako podmínky pro vznik nároku na starobní důchod, a to jako náhradní doby podle zákona o sociálním zabezpečení vydaném pod č. 55/1956 Sb., vyplývá z ustanovení § 13 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění (zák. č. 155/1995 Sb.) ve znění platném do 1. 1. 2004. Podle tohoto ustanovení zákona o důchodovém pojištění se za náhradní dobu pojištění považují též náhradní doby získané před 1. 1. 1996 podle předpisů platných před tímto dnem a doba pobírání důchodů za výsluhu let (§ 13 odst. 2 uvedeného zákona o důchodovém pojištění). Právním předpisem platným před 1. 1. 1996, tj. k 31. 12. 1995, byl zákon o sociálním zabezpečení vydaný pod č. 100/1988 Sb. a nikoliv zákon o sociálním zabezpečení vydaný pod č. 55/1956 Sb., který byl účinný do 30. 6. 1964 a byl zrušen zákonem č. 101/1964 Sb., účinným od 1. 7. 1964. Skutečnost, že krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že dobu studia je třeba posuzovat podle předpisu účinného ke dni 21. 12. 1995, když mělo být uvedeno „ke dni 31. 12. 1995“, nic nemění na správnosti postupu krajského soudu při právním posouzení této otázky, protože krajský soud vybral za účelem tohoto právního posouzení právně relevantní právní normu, tj. zákon o sociálním zabezpečení vydaný pod č. 100/1988 Sb. Tuto právní normu krajský soud i správně aplikoval, když z ní vyvodil závěry o tom, že výše zmíněná doba studia byla podle § 8 odst. 1 písm. f) zákona o sociálním zabezpečení zařazena mezi doby zaměstnání a nebylo ji možné započíst jako náhradní dobu, za kterou bylo možné považovat jako dobu zaměstnání zařazené do I AA pracovní kategorie za podmínky „obklopenosti“ z náhradních dob jen dobu, po kterou měl občan nárok na nemocenské nebo na podporu při ošetřování člena rodiny (§ 9, § 18, 2 a 3, § 14 odst. 2 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení vydaném pod č. 100/1988 Sb.). Ostatně tuto skutečnost stěžovatel nezpochybnil, když jeho námitka obsažená v uvedeném důvodu kasační stížnosti směřovala jen proti výběru správné právní normy, nikoliv proti jejímu právnímu výkladu. Pro úplnost je nutné dodat, že možnost hodnocení doby studia na uvedené vysoké škole podle zákona o sociálním zabezpečení vydaném pod č. 55/1956 Sb. není obsažena v přechodných a závěrečných ustanoveních zákona o sociálním zabezpečení vydaném pod č. 100/1988 Sb. (§ 175 a násl. tohoto zákona). Z výše uvedených skutečností vyplývá, že nebyl dán právní důvod pro hodnocení výše uvedené doby studia podle zákona č. 55/1956 Sb. jako doby zaměstnání zařazené do zvýhodněné pracovní kategorie.

Proto jestliže stěžovatel „nenabyl právo“ na zařazení uvedené doby studia jako doby zaměstnání do zvýhodněné pracovní kategorie podle zákona č. 55/1956 Sb., nemůže být logicky ani právně relevantním jeho tvrzení o „zachování nabytého práva“ na zařazení této doby jako doby zaměstnání do zvýhodněné pracovní kategorie.

Rovněž v případě hodnocení doby zaměstnání stěžovatele od 1. 10. 1977 do roku 1989 neshledal Nejvyšší správní soud postup krajského soudu nezákonným z hlediska správnosti posouzení této právní otázky. Úvodem je třeba konstatovat, že stěžovatel nezpochybnil skutková zjištění soudu o tom, že byl v uvedené době zaměstnán na G. ř. K. d., k. K. a dále u a. s. Č. d. K., kde vykonával funkci revizního referenta důlních strojů a zařízení, poté funkci referenta péče o základní fondy a hospodaření energií a konečně funkci vedoucího odboru péče o základní fondy. Krajský soud při hodnocení této doby vycházel z nařízení vlády č. 136/1975 Sb., o zařazování zaměstnání do I a II pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, ve znění nařízení vlády č. 12/1980 Sb., přičemž podle tohoto právního předpisu výše zmíněná zaměstnání byla označována jako I C pracovní kategorie (referent péče o základní fondy – MPE 13 46 01 I C a vedoucí útvaru péče o základní fondy – MPE 13 45 01 I C) a uvedené druhy vybraných zaměstnání technickohospodářských pracovníků v důlních podnicích hlubinných dolů byla zařazena do I pracovní kategorie, jestliže tito pracovníci byli přiřazeni po nejméně 10 letém výkonu zaměstnání zařazeného do I pracovní kategorie, avšak potřebný věk pro nárok na starobní důchod těchto pracovníků činil nejméně 60 let (§ 4 odst. 2 cit. vl. nařízení). Nařízení vlády č. 136/1975 bylo zrušeno v souvislosti s vydáním zákona o sociálním zabezpečení (zákon č. 100/1988 Sb. s účinností od 1. 10. 1988), a to na základě nařízení vlády č. 117/1988 Sb., o zařazování zaměstnání do I a II pracovní kategorie pro účely důchodového zabezpečení, vydaného podle § 17 odst. 1 a § 18 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení (zákon č. 100/1988 Sb.). V souvislosti s uvedenou novou právní úpravou, a to na základě § 17 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení, byl vydán výnos č. 5/1988 FMPE, ve kterém byl obsažen resortní seznam zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I a II pracovní kategorie. Tento výnos nabyl účinnosti dnem 1. 10. 1988 a podle jeho článku 2 odst. 1 doba výkonu zaměstnání uvedených v příloze k tomuto výnosu v části 01 a 05/I pracovní kategorie pod pořadovými čísly 12 až 28 se hodnotí pro účely důchodového zabezpečení jako doba zaměstnání I pracovní kategorie ode dne účinnosti tohoto výnosu. Pro úplnost je nutné poznamenat, že rozsah zápočtu doby výkonu zaměstnání zmíněných vybraných technickohospodářských pracovníků (tj. již výše zmíněných pracovních kategorií uvedených ve výnosu č. 5/1988 FMPE pod pořadovými čísly 12 až 28) byl upraven v ustanovení § 15 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení, podle kterého podmínkou pro započítání celého kalendářního roku do I pracovní kategorie bylo odpracování 110 pracovních dnů na pracovištích podzemních hlubinných dolů, přičemž v případě odpracování na těchto pracovištích v rozsahu nižšího počtu pracovních dnů se započítávala v I pracovní kategorii jen poměrná část kalendářního roku odpovídající tomuto počtu pracovních dnů. Zároveň ve výše zmíněném článku II odst. 1 věta druhá výnosu č. 5/1988 FMPE je uvedeno, že „doba výkonu ostatních zaměstnání (tj. jiných pracovních kategorií než jsou uvedena pod pořadovými čísly 12 až 28 – pozn. Nejvyššího správního soudu) se hodnotí jako zaměstnání I (II) pracovní kategorie od počátku jejich prokázaného výkonu“. Stěžovatel nezpochybnil skutečnost, že v uvedeném sporném období od 1. 10. 1977 do roku 1989 vykonával zaměstnání vybraných vedoucích technickohospodářských pracovníků podle § 15 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení, když jeho zaměstnání bylo uvedeno pod č. 19, jenž nepochybně patří do rozsahu pracovních kategorií vymezených pod pořadovými čísly 12 až 28 uvedeného výnosu č. 5/1988 FMPE. Stěžovatel však považoval za nesprávný postup právní názor soudu, podle něhož se na uvedenou funkci vztahuje článek II odst. 1 citovaného výnosu FMPE, ze které vyplývá, že zaměstnání

s pořadovým číslem 19 patří do I A pracovní kategorie až od 1. 10. 1988, přičemž jako doba zaměstnání I pracovní kategorie od počátku jejich prokázaného výkonu se hodnotí doba výkonu ostatních zaměstnání, tj. neuvedených pod pořadovými čísly 12 až 28. A právě tento právní názor krajského soudu stěžovatel zpochybňoval, když podle jeho názoru měl být i za dobu před 1. 10. 1988 uplatněn tzv. zpětný zápočet doby zaměstnání v I pracovní kategorii podle rozsahu „odfáraných“ směn (viz výše zmíněný § 15 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení). Důvodem měla být podle právního názoru stěžovatele skutečnost, že uvedený výnos č. 5/1988 FMPE nedůsledně promítl ustanovení § 15 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení ve spojení s § 170 téhož zákona, přičemž při aplikaci právních předpisů by před výše zmíněnou právní úpravou obsaženou v článku II odst. 1 citovaného výnosu měla dostat přednost přímá aplikace ustanovení § 170 zákona o sociálním zabezpečení. Tento právní názor stěžovatele ale správný není.

Podle § 170 zákona o sociálním zabezpečení, jehož aplikace se stěžovatel domáhá, se určuje zařazení zaměstnání vykonávaného před 1. 10. 1988 do I. nebo II. pracovní kategorie po 30. 9. 1988 podle tohoto zákona, jestliže je to pro občana výhodnější a nevznikl mu nárok na důchod před 1. 10. 1988; pokud však bylo zařazení zaměstnání vykonávaného před 1. 10. 1988 výhodnější podle předpisů platných v době výkonu zaměstnání, určuje se do 30. 9. 1988 zařazení podle těchto předpisů.

Jak vyplývá z citovaného ustanovení § 170 zákona o sociálním zabezpečení, je smyslem právní úpravy v něm obsažené zachování výhod vyplývajících ze zařazení zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie v souvislosti s novou právní úpravou účinnou od 1. 10. 1988 (zákon o sociálním zabezpečení, nařízení vlády č. 117/1988 a příslušné rezortní seznamy). Ustanovení § 170 zákona o sociálním zabezpečení bylo možné aplikovat jen v případě těch změn zařazení zaměstnání do I. nebo II. kategorie, kdy zaměstnání zahrnuté podle právní úpravy účinné do 1. 10. 1988 bylo v důsledku nové právní úpravy, účinné od 1. 10. 1988, přesunuto do jiné pracovní kategorie (tj. např. původně zařazené zaměstnání do I. kategorie bylo po 1. 10. 1988 zařazeno do II. pracovní kategorie nebo naopak). Zároveň je nutné zdůraznit, že toto ustanovení nezahrnuje změny podrobnějších podmínek pro zařazení konkrétního zaměstnání do některé z podskupin, na které se zaměstnání zařazená do I. pracovní kategorie v důsledku právních předpisů účinných od 1. 10. 1988 rozdělila (§ 14 odst. 2 zákona o sociálním zabezpečení). Jinými slovy, smyslem právní úpravy obsažené v ust. § 170 zákona o sociálním zabezpečení je zachování výhod vyplývajících ze zařazení do I či II pracovní kategorie, k jejíž změně spočívající z přeřazení zaměstnání z I pracovní kategorie do II nebo naopak došlo v důsledku nové právní úpravy účinné od 1. 10. 1988. V případě stěžovatele však v souvislosti s uvedenou právní úpravou týkající se zařazování zaměstnání do pracovních kategorií od 1. 10. 1988 k výše zmíněné změně zařazení zaměstnání z I. do II. pracovní kategorie anebo naopak, tj. z II. do I. kategorie, vůbec nedošlo. Proto je přímá aplikace ust. § 170 zákona o sociálním zabezpečení vyloučena v případě, kdy v důsledku nové právní úpravy účinné od 1. 10. 1988 se změnilo zařazení zaměstnání v rámci podskupin jedné pracovní kategorie, tj. v rámci I. pracovní kategorie. Uvedené ustanovení § 170 zákona o sociálním zabezpečení v dané věci tak nebylo možné aplikovat, když do nabytí účinnosti nové právní úpravy, tj. do 1. 10. 1988, bylo zařazení zaměstnání stěžovatele upraveno již zmíněným nařízením vlády č. 136/1975, přičemž patřilo do I. C pracovní kategorie, kde však potřebný věk pro nárok na starobní důchod činil nejméně 60 let. Z uvedených skutečností vyplývá, že změna zařazení zaměstnání stěžovatele v souvislosti s novou právní úpravou účinnou od 1. 10. 1988 nespočívala v jeho zařazení do jiné pracovní kategorie, jak má na mysli ustanovení § 170 zákona o sociálním zabezpečení, protože tato změna se týkala pouze zařazení zaměstnání do podskupin v rámci jedné pracovní

kategorie, tj. I. pracovní kategorie, se stanovením nové věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod (55 let), to však s účinností od 1. 10. 1988. Proto krajský soud správně vycházel při hodnocení uvedené doby zaměstnání stěžovatele z nařízení vlády č. 136/1975 Sb. ve znění nařízení vlády č. 12/1980 Sb.

Za nedůvodné považoval Nejvyšší správní soud rovněž námitky týkající se stěžovatelem namítaných vad řízení. V projednávané věci nemohl krajský soud přihlídnout k výpisu dob pojištění z evidence České správy sociálního zabezpečení ze dne 4. 1. 2000, vydaném v tzv. předstihovém řízení, protože ten nezahrnuje podskupiny I. pracovní kategorie, na něž se zaměstnání tam zařazená rozdělila. Zároveň nemohl přihlídnout ani k osobnímu listu důchodového pojištění ze dne 24. 5. 2002, protože rovněž ten neuvádí přesně podskupiny I. pracovní kategorie. Pro posouzení zákonnosti postupu krajského soudu při hodnocení dob zaměstnání, zejména již výše zmíněných sporných dob od 1. 10. 1977 do roku 1989, bylo podstatné, že z evidenčních listů stěžovatele již výše zmíněných a s přihlédnutím k zmíněné právní úpravě soud zjistil dobu zaměstnání v jednotlivých podskupinách I. pracovní kategorie, která neodpovídala době potřebné pro vznik nároku na starobní důchod. Pro úplnost je nutné dodat, že pokud by krajský soud uvedený postup nezvolil, přičemž by vycházel pouze z údajů uvedených v osobním listě důchodového pojištění stěžovatele, trpělo by řízení před krajským soudem vadou ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Závěrečná námitka stěžovatele o tom, že soud se nezabýval podmínkou vzniku nároku na starobní důchod žalobce při dosažení věku 57 let, když stěžovatel by splňoval podmínku doby zaměstnání v I. pracovní kategorii v délce 17 let (dle zákona č. 235/1992 Sb.), pokud by bylo možné započítat dobu studia stěžovatele na Vysoké škole báňské jako náhradní dobu zaměstnání v I. pracovní kategorii, je rovněž nedůvodná. Jak už bylo výše uvedeno, uvedenou dobu studia nelze hodnotit jako náhradní dobu zaměstnání v I. pracovní kategorii, a proto na posouzení věkové podmínky pro vznik nároku na starobní důchod nedopadají ust. zákona č. 235/1992 Sb.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nebyl dán žádný z důvodů kasační stížnosti, pro který by musel zrušit napadený rozsudek krajského soudu, a proto kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 103 odst. 1, § 109 odst. 3 a § 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému stěžovateli náhradu nákladů řízení nepřisluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. září 2007

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

